

Til: Nærings- og fiskeridepartementet
Fra: Norsk Industri
Dato: 23. oktober 2024
Sak: Innspill om Forordning om produksjon av nullutslippsteknologi (NZIA)

Norsk Industri viser til Nærings- og fiskeridepartementets høring om forordningen for produksjon av nullutslippsteknologier (Net-Zero Industry Act, NZIA) av 26. september 2024.

Vi benytter anledningen til å takke for muligheten til å komme med muntlige innspill på innspills- og informasjonsmøtet som ble avholdt 7. oktober 2024. Det var spesielt positivt at man ble invitert til å gi tilbakemeldinger om konsekvenser både hvis NZIA innlemmes i EØS-avtalen og hvis den ikke tas inn.

Formålet med NZIA er å etablere et felles regelverk i det indre markedet for produksjon av nullutslippsteknologier og vil være sentralt i utviklingen av et grønt, avkarbonisert indre marked i Europa. NZIA er et meget bredt anlagt regelverk og vil få betydelige konsekvenser for norske bedrifter, uavhengig av om denne innlemmes i EØS-avtalen eller ikke. Dette gjelder ikke bare olje- og gassprodusenter i forbindelse med etablering av et EU-mål for CO2-lagre, men en lang rekke av norske industribedrifter som produserer nullutslippsteknologi og komponenter som inngår i slike teknologiske sluttprodukter, for eksempel i solcelleanlegg, vindkraft, batteri- og lagringsteknologi, varmepumper, hydrogenteknologi og strømnnett.

Via EØS-avtalen er dette indre markedet norsk industris hjemmemarked, og det er avgjørende at våre bedrifter har adgang til dette på like vilkår som våre europeiske konkurrenter. Forordningen er åpenbart EØS-relevant og må tas inn i EØS-avtalen. NZIA er omfattende og kompleks, og vil kreve tilpasninger før den kan innlemmes i EØS-avtalen. Innføring av NZIA vil i tillegg kreve nasjonale endringer, både flere forskrifter og administrative prosedyrer i forbindelse med anbudsprosesser og auksjoner. Andre tiltak i forordningen, f.eks. om innovasjon og kompetanseutvikling, faller inn under "frivillig samarbeid" innenfor rammen av EØS-avtalen. Vi er videre innforstått med at NZIA reiser viktige og prinsipielle problemstillinger om EØS-avtalens geografiske virkeområde.

Gitt disse utfordringene er det viktig med en politisk avklaring raskt, slik at arbeidet med å innlemme NZIA i EØS-avtalen akselereres. Forordningen har tredd i kraft i EU, og man er allerede godt i gang med implementering. Kompleksiteten må ikke bli et hinder for en rask avklaring. Det er i den forbindelse verdt å poengtere EØS-avtalens fleksibilitet og at avtalens Artikkel 87 gir et stort handlingsrom for å finne løsninger som tilfredsstillende alle avtaleparter.

NZIA henger tett sammen med forordningen om kritiske råmaterialer (CRMA), som også trådte i kraft i EU tidligere i 2024. De er viktige virkemidler for Europas grønne omstilling og for Europas økonomiske sikkerhet og konkurransekraft. CRMA blir nå implementert i EU, og det er viktig at CRMA også innlemmes i EØS-avtalen så raskt som mulig.

En vurdering av konsekvensene hvis forordningen ikke innlemmes i EØS-avtalen kunne med fordel ha blitt inkludert i regjeringens EØS-notat om NZIA. Hvis NZIA ikke innføres i EØS-

avtalen vil norske bedrifter ikke ha adgang til alle de konkrete fordelene som NZIA legger til rette for (enklere administrative prosedyrer, adgang til EU-midler, forbedrede rammebetingelser for innovasjon, tilgang til kompetent arbeidskraft, mm). Norsk myndigheter vil heller ikke ha adgang til å delta i forvaltningsplattformen for NZIA (Net Zero Europe Platform), som forventes å bli en sentral arena for utviklingen av EUs industripolitikk i årene som kommer.

Videre vil det være negativt for norsk industri hvis Norge ikke inkluderes i de overordnede målene i forordningen. Dette følger blant annet av kravene om motstandsdyktighet (resilience) i offentlige anskaffelser i forordningens artikkel 25, som setter begrensninger for hvor stor andel av nullutslippsteknologi, inkludert komponentene som inngår i disse, som kan komme fra et enkelt tredjeland. Importører i EU risikerer å måtte betale store bøter hvis regelverket ikke overholdes. Nøyaktig hvilke komponenter dette angår vil bli bestemt i en gjennomføringsbestemmelse som Kommisjonen skal legge frem våren 2025. Dette er en aktuell og reell problemstilling for mange av våre bedrifter som har store markedsandeler i EU på sine produkter. Disse begrensningene må også ses i sammenheng med regelverket i CRMA, spesielt kapittel 4 om forsyningsrisiko av kritiske råmaterialer.

En ytterligere grunn til å akselerere arbeidet med å innlemme både NZIA og CRMA i EØS-avtalen er at det vil gjøre det mulig å fokusere på nye tiltak vi vet kommer fra EU i de neste månedene, og som i stor grad vil være en videreføring av den grønne omstillingen. Sentrale tiltak er blant annet en Clean Industrial Deal, med en Industrial Decarbonisation Accelerator Act, som beskrives som en videreføring av NZIA, revisjon av den europeiske klimaloven, og en revisjon av EUs regelverk for offentlige anskaffelser. Et hovedtema i diskusjonen om sistnevnte er hvorvidt EU skal introdusere obligatoriske 'kjøp europeisk'-klausuler. Uten NZIA risikerer man at Norge ikke blir definert som europeisk.

Med hensyn til CO2-lagring er det viktig at norsk næringsliv har de samme rammebetingelsene som sine europeiske konkurrenter. Dette har vært et stort satsningsområde for norsk industri i mange år, og Norge betraktes av EU som en viktig pioner i utviklingen av karbonhåndtering. NZIA er en viktig byggestein i EUs arbeid med å lage et indre karbonmarked gjennom hele verdikjeden (fangst, transport, bruk og lagring). Hvis Norge skal få avkastning av de enorme investeringene som er gjort er det avgjørende at Norge er en del av dette markedet som nå skal etableres av EU. Hvis Norge skal være en del av det må man først innføre NZIA. Norsk deltagelse vil også kunne bidra til nasjonale utslippskutt i eksisterende industri, som er viktig for å nå Norges klimamål.